

**UCHWAŁA NR II/16/2024
RADY GMINY TARNÓW**

z dnia 29 maja 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024r., poz. 609) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1, ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r., poz. 424) Rada Gminy Tarnów uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie.

§ 3.

Traci moc uchwała nr XXIX/400/2022 Rady Gminy Tarnów z dnia 24.02.2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022- 2025.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
Tarnów

Wiesława Mitera

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY
OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA
2024-2030**

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Podstawa prawna Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030.....	11
2. Diagnoza problemu przemocy domowej w Gminie Tarnów.....	12
2.1. Charakterystyka Gminy Tarnów.....	13
2.2. Analiza danych statystycznych dotyczących problemu przemocy w Gminie Tarnów w odniesieniu do danych ogólnopolskich w latach 2020-2022.....	19
3. Prezentacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030.....	32
3.1. Zasady działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.....	32
3.2. Adresaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030.....	32
3.3. Analiza SWOT.....	33
3.4. Cel strategiczny Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030.....	35
3.5. Cele szczegółowe, obszary, kierunki i działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030.....	35
3.6. Podmioty instytucjonalne i zasoby ludzkie oraz działania przewidziane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030.....	47
3.7. Środki finansowe na realizację programu.....	48
3.8. Monitorowanie działań programu.....	49
3.9. Sprawozdawczość.....	49
4. Zakończenie.....	50

1. Wprowadzenie

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz podejmowanie działań mających na celu zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych zagrażających bezpieczeństwu, w tym przeciwdziałaniu przemocy domowej. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką państwa. Jednym z podstawowych zadań państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, a zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Należy pamiętać, że przemoc narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia, a także poszanowania godności osobistej. Aby zapewnić każdemu obywatelowi bezpieczeństwo, poszanowanie jego praw i wolności, a także równe traktowanie, władze publiczne podejmują szereg działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Przemoc domowa jest problemem o dużej szkodliwości społecznej, który stanowi dla rodziny oraz jej członków poważne zagrożenie. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie członkowie stanowią dla siebie oparcie. W rodzinie dysfunkcyjnej, w której występują napięcia dochodzi do sytuacji, które nierzadko mogą stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowia i życia osób ją tworzących. Krzywdzeni obawiają się ujawniać problem, gdyż nie chcą jego nasilenia i przykrych konsekwencji dla rodziny.

Polityka prorodzinna powinna skupiać się na zagwarantowaniu swoim obywatelom życia w optymalnych i bezpiecznych warunkach oraz zapobieganiu sytuacjom, w których to bezpieczeństwo mogłoby zostać zagrożone np. poprzez akty przemocy. Szczególną ochroną powinny zostać objęte dzieci, które uwikłane w problem przemocy domowej odczuwają jej skutki przez całe życie. Będąc świadkami lub osobami bezpośrednio doświadczającymi różnych form agresji, uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie w sytuacjach stresowych jest przemoc. Dziedziczenie takiego wzorca ma wpływ na budowanie relacji w dorosłym życiu. Dzieci od najmłodszych lat powinny uczyć się od najbliższych szacunku do innych, wrażliwości i asertywności. Gdy jednak obserwują w relacjach najbliższych napięcie, konflikty, agresję, złość i są świadkami awantur, rękoczynów, szanse na ich właściwą socjalizację są małe. Wręcz przeciwnie, dorastanie

w środowisku przemocowym tworzy u dzieci zniekształcony obraz interakcji międzyludzkich.

Istnieje ustawowa definicja zjawiska przemocy domowej. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej charakteryzuje przedmiot swoich regulacji i odniesień. Nowelizacja ustawy antyprzemocowej zmienia ustawową terminologię. Dotychczasowe pojęcia „przemoc w rodzinie” zastąpiono terminem „przemoc domowa”, a „ofiara” to „osoba doznająca przemocy domowej”.

Ustawowej definicji doczekało się także pojęcie „osoby stosującej przemoc domową” wcześniej nazywaną „sprawcą”. Zmienił się (rozszerzył) również krąg osób objętych ochroną, do którego włączono osoby niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Najważniejsza zmiana z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich to uznanie małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej jako „osoby doznającej przemocy domowej”. Ponadto nowelizacja zmienia m.in. procedurę „Niebieskiej Karty” i wprowadza programy korekcyjno-edukacyjne dla osób doznających przemocy domowej, a także programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie z ustawą definicja przemocy domowej brzmi: „należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej”. Nowelizacja wprowadza do powyższej definicji nowe elementy: żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową musi wykorzystywać przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną (także połączenie takich przewag) osoby stosującej przemoc nad osobą doznającą przemocy domowej.

W szczególności, przemocą domową będą działania lub zaniechania:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nowelizacja Ustawy rozszerza katalog osób doznających przemocy domowej. Obejmować on teraz będzie:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

Przepisy ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) rozszerzają krąg osób doznających przemocy domowej, zwłaszcza o byłego małżonka, byłego partnera lub innego członka rodziny, niezależnie od faktu zamieszkiwania z osobą stosującą przemoc domową.

Rodzajami przemocy są:

1. Przemoc fizyczna – jej istotą jest naruszenie nietykalności fizycznej lub niosącej takie ryzyko, polegającej na zachowaniach intencjonalnych, prowadzących do uszkodzenia ciała lub niosących takie ryzyko np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz – tzw. „policzek”, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

Skutkami tej formy przemocy są: a) bezpośrednio: uszkodzenia ciała – urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; b) następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne, itp.

2. Przemoc psychiczna – polega na wywieraniu presji na osobę w celu sprawowania nad nią kontroli i podporządkowania jej swojej woli oraz na naruszeniu godności osobistej. Stanowi podstawę wszelkich innych form przemocy i zazwyczaj z nimi współwystępuje.

Osoba stosująca przemoc psychiczną wykorzystuje: groźby, poniżanie, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.

Skutkami tej formy przemocy są: zniszczenie poczucia mocy sprawczej, poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu, itp.

3. Przemoc seksualna – to działanie mające na celu naruszenie sfery intymnej drugiego człowieka. Jej celem jest poniżenie drugiej osoby, odebranie jej godności, polegające na naruszeniu intymności, zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Do najczęstszych zachowań przemocowych w tej sferze należą: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

Skutkami tej formy przemocy są: obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia atrakcyjności i godności,

zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się, uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci osoby stosującej przemoc.

4. Przemoc ekonomiczna – jej istotę stanowi naruszenie własności drugiej osoby. Wiąże się z celowym niszczeniem dóbr materialnych, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do najbardziej rozpowszechnionych działań w ramach przemocy ekonomicznej należą: pozbawianie lub ograniczanie możliwości podejmowania pracy i uzyskania samodzielności finansowej, zabieranie, wydzielanie środków finansowych wypracowywanych przez osoby doznające przemocy, niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.;

Skutkami tej formy przemocy są m.in.: całkowita zależność finansowa, niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości, znalezienie się bez środków do życia, brak poczucia bezpieczeństwa.

5. Przemoc przez zaniedbanie – dotyczy naruszenia obowiązku opieki ze strony najbliższych. Jego istotą jest niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Odnosi się do dzieci, osób starszych czy niepełnosprawnych lub chorych, których stan wymaga opieki ze strony domowników. Polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych i materialnych np. niedawaniu środków na utrzymanie, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, toalety, itp.

6. Cyberprzemoc – to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Cyberprzemoc to – podobnie jak przemoc tradycyjna – regularne, podejmowane z premedytacją działanie wobec słabszego, który nie może się bronić.

Najczęstsze formy cyberprzemocy:

- agresja słowna, np. wyzywanie na czatach internetowych,
- zamieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby;
- upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów;
- zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych;
- włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników;
- szantażowanie;
- ujawnianie sekretów, itp.

Kryteriami przemocy domowej są:

1. Intencjonalność – działania osoby stosującej przemoc domową nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia bliskich i zadawania im bólu. Osoba stosująca przemoc dąży do uzyskania pełnej kontroli i władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględnego podporządkowania sobie. Jest przekonana, że wie co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym posiada wyłączne prawo do podejmowania decyzji, do ustalania zasad życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.

2. Dysproporcja siły – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także o przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, osoba doznająca przemocy staje się coraz bardziej bezradna, a osoba stosująca przemoc – coraz bardziej silna i przekonana o swojej bezkarności.

3. Naruszanie godności i praw – osoba stosująca przemoc domową narusza godność osoby doznającej przemocy, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)

4. Powodowanie cierpienia i szkód – osoby doznające przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy domowej mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

1. Faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia wywołanego natężeniem sytuacji konfliktowych. Na tym etapie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członków rodziny, używanie obraźliwych słów, poniżanie bliskiej osoby. Sprawca jest stale poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspakajając żądania partnera i robiąc wszystko, by poprawić mu nastrój. Często sama obarcza się winą za jego zachowanie, dąży do zadośćuczynienia i uszczęśliwienia sprawcy. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia, które spiętrzają napięcie. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja.

2. Faza ostrej przemocy – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji na ofierze. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może się zakończyć dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. W trakcie ataku ofiara robi wszystko, żeby ochronić siebie i uspokoić partnera. Zabiegi te jednak rzadko przynoszą pożądany skutek. Wraz z ustaniem aktu przemocy ofiara znajduje się w stanie szoku, nie chce uwierzyć w to, co się stało. Pojawia się u niej przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w tej fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się na wezwanie pomocy i złożenie skargi, a więc początkują interwencję w sytuacji przemocy w rodzinie. Jeśli osoba zagrożona przemocą nie zgłosi się do właściwych instytucji po pomoc i nie przerwie cyklu przemocy to rozpocznie się on na nowo.

3. Faza miodowego miesiąca – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, miłości. Agresor usprawiedliwia swoje zachowanie, okazuje żal z powodu tego, co się stało i obiecuje, że to już się więcej nie powtórzy. Na nowo zdobywa zaufanie osoby.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy można wyodrębnić pewien zespół cech charakterystycznych takich jak: niska samoocena, bierność, mechanizmy radzenia sobie w życiu, wysoka zależność od partnerów, niepokój i depresja, izolacja społeczna, zinternalizowane poczucie winy, podporządkowanie się, ambiwalentne poczucie lojalności (ofiara często chce zatrzymać przemoc, ale jednocześnie chce utrzymać relację ze sprawcą), zniekształcone atrybucje (irracjonalne sposoby

wyjaśnienia zachowań sprawcy), nadużywanie alkoholu i narkotyków, choroby związane ze stresem.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m.in. placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z tych instytucji ma do czynienia z innym aspektem zjawiska i tylko zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 424) o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.

Niniejszy dokument stanowi zatem wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy Gminy Tarnów.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu – Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w

Rodzinie Gminy Tarnów obejmującego lata 2022-2025. Istotnym elementem programu na lata 2024-2030 jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań, mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom doznającym przemocy, jak i stosującym przemoc domową.

1.1. Podstawa prawna Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

Aktami prawnymi obejmującymi tematykę przeciwdziałania przemocy oraz regulującymi postępowanie w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz osób doznających przemocy domowej są:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r., poz. 1939),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 424),

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. 2022 poz. 2230 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 571),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).

Wyżej wymienione akty prawne stanowią fundament prawny dla zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 w Gminie Tarnów.

2. Diagnoza problemu przemocy domowej w Gminie Tarnów

Diagnozę problemu sporządzono na podstawie danych zastanych – wyników badań i raportów dotyczących problemu przemocy w Polsce, a także w oparciu o dane statystyczne pozyskane od wymienionych poniżej podmiotów:

- Zespołu Interdyscyplinarnego w Tarnowie działającego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowie;
- Komisariatu Policji Tarnów-Centrum w Tarnowie;
- Komisariatu Policji Tarnów-Zachód w Tarnowie;
- Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowie;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie;
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie.

2.1. Charakterystyka Gminy Tarnów

Gmina wiejska Tarnów jest usytuowana we wschodniej części województwa małopolskiego, od zachodu otacza ją Nizina Sandomierska, natomiast od wschodu i południa znajduje się Płaskowzgórze Tarnowskie i tzw. Podgórze Karpackie. Należy do powiatu tarnowskiego i leży w centrum jego obszaru. Rzeki Biała i Dunajec określają zachodnie granicę Gminy Tarnów, zaś wschód okala rzeka Wątok, która swój bieg zaczyna w Woli Rzędzińskiej. Gmina wiejska Tarnów graniczy z Gminami: Lisia Góra i Żabno (od północy), Skrzyszów (od wschodu), Pleśna i Tuchów (od południa) oraz Radłów, Wojnicz i Wierzchosławice od zachodu. Jest położona w bliskim otoczeniu miasta Tarnowa, co jest jej dużym atutem wspierającym jej rozwój. Korzystne dla Gminy jest też bezpośrednie sąsiedztwo ważnych traktów komunikacyjnych - przez jej teren przebiegają: droga krajowa nr 997 („Tarnów - Krynica, przebiegająca przez Tarnowiec, Nowodworze, Porębę Radlną, Łękawkę przez Tuchów do Krynicy”) i droga międzynarodowa E4 („Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków – Tarnów – Rzeszów – Medyka”), która krzyżuje się z drogą krajową nr 73 (Warszawa - Kielce - Nowy Sącz). Mieszkańcy Gminy Tarnów mogą korzystać również z lotnisk obsługujących loty międzynarodowe, znajdujące się 80 km od Tarnowa, tj. w Balicach k./Krakowa i Jasionce k./Rzeszowa. Umożliwia im to dostanie się do każdego miejsca w Polsce i na świecie w krótkim czasie. Blisko usytuowane graniczne przejścia z Ukrainą i Słowacją są kolejną zaletą lokacji. Do granicy z Ukrainą jest 180 km, ze Słowacją 100 km, z Niemcami 500 km¹.

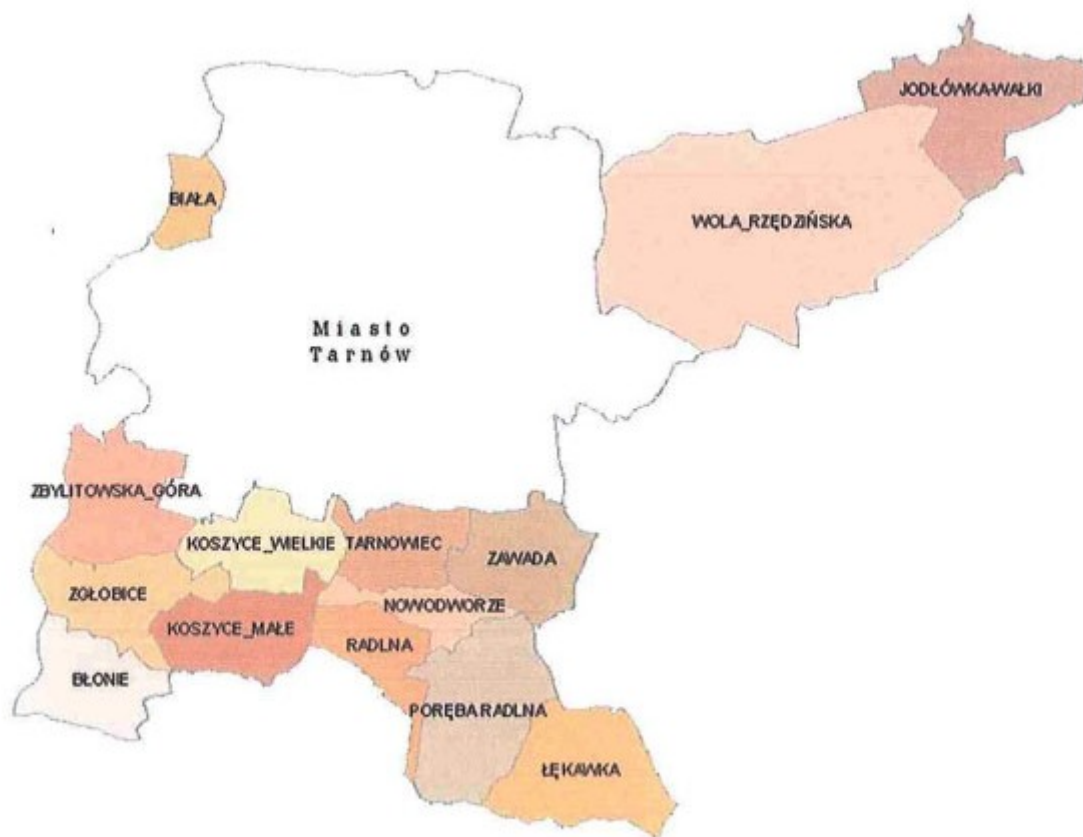
Gmina składa się z 14 wsi, które okalają miasto Tarnów z trzech stron i które są ze sobą niezwiązane – strona południowa – Zbylitowska Góra, Zgłobice, Błonie, Koszyce Małe, Koszyce Wielkie, Tarnowiec, Nowodworze, Radlna, Zawada, Poręba Radlna i Łękawka. Wsie Wola Rzędzińska i Jodłówka Wałki obejmują wschodnią część Gminy Tarnów. Wieś Biała leży po północno-zachodniej stronie. Teren Gminy jest podzielony na 15 sołectw (ze względu na dużą powierzchnię podzielono Wolę Rzędzińską na dwa sołectwa).

Łączna powierzchnia Gminy Tarnów wynosi 83 km² (w tym 1.100 ha lasów, 6.290 ha użytków rolnych, teren wodny 104 ha, a na tereny komunikacyjne zostało

1 Program Ochrony Środowiska dla Gminy Tarnów na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028, dostęp w Internecie: <https://bip.malopolska.pl/ugt,a,1981770,uchwala-nr-xxv3422021-rady-gminy-tarnow-z-dnia-19-sierpnia-2021-r-w-sprawie-przyjecia-programu-ochro.html>.

przeznaczone 337 ha). Największy obszar zajmują miejsca zabudowane – 406 ha. Nieużytki wraz z terenami rekreacyjnymi to tylko 45 ha), co obejmuje 2 % przestrzeni całego województwa małopolskiego.

Rysunek 1. Lokacja miejscowości Gminy Tarnów

Źródło: Załącznik do Uchwały nr XV/188/2016 Rady Gminy Tarnów z dnia 26 kwietnia 2016 r., Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Tarnów na lata 2016–2024, kwiecień 2016, Tarnów, dostęp online: <http://bip.gminatarnow.pl/userfiles/file/sesje/2016/188.pdf>, (31.01.2024 r.), s. 3, rysunek skorygowany kolorystycznie.

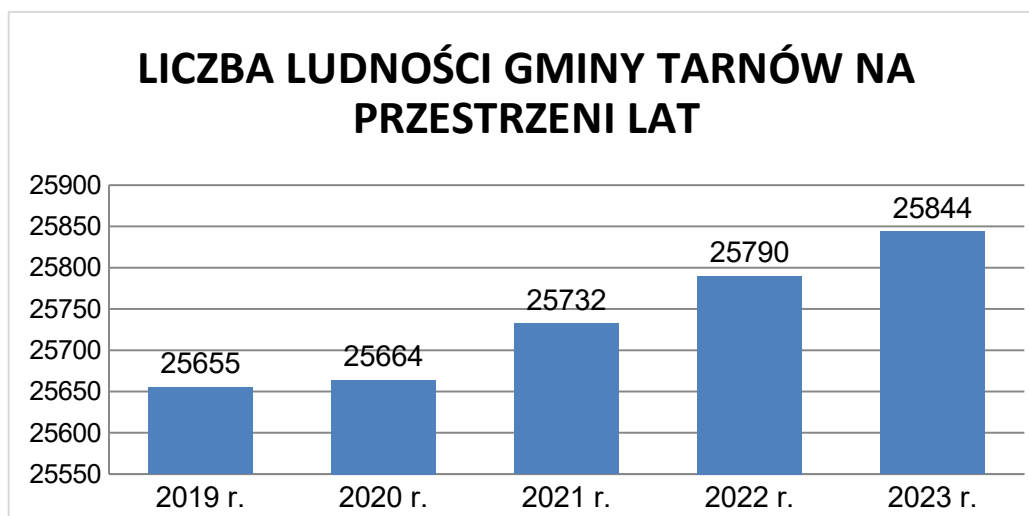
Największą powierzchnią wszystkich miejscowości wchodzących w skład obszaru Gminy Tarnów wyróżnia się Wola Rzędzińska. Jest to główna przyczyna podziału tego terenu na dwa sołectwa. Jej powierzchnia wynosi 2 347,63 ha, co daje jej przewagę nad innymi okręgami. Najmniejszą miejscowością jest Biała i posiada do dyspozycji tylko 171,37 ha.

Powierzchnia danych miejscowości przekłada się na liczbę mieszkańców. Wola Rzędzińska – największy obszar całej Gminy Tarnów ma też największą liczbę ludności, w 2022 r. miejscowość tą zamieszkiwało 5976 osób, w 2023 r. o jedną osobę mniej (stan na 31 grudnia) natomiast w 2024 r. łącznie Wolę Rzędzińską

zamieszkiwało 5 970 osób (stan na 29 marzec 2024). W miejscowości Biała, która jest najmniejszą lokalizacją na terenie Gminy Tarnów zamieszkuje 517 osób.

Obszar Gminy Tarnów w 2022 r. zamieszkiwało łącznie 25 790 osób (stan na 31 grudnia), natomiast obecnie Gminę Tarnów zamieszkuje 25 888 tysięcy osób (stan na dzień 29 marca 2024 r.), z czego 50,9 % stanowią kobiety, mężczyźni to 49,1 %. Ludność Gminy to około 12 % liczby ludności powiatu tarnowskiego. Gęstość zaludnienia wynosi 319 osób/km².

Tabela 1. Zmiana ludności Gminy Tarnów na przestrzeni lat

Źródło: Tabela została wykonana na podstawie danych Stanu Ludności Gminy Tarnów, dostęp online: <http://www.gmina.tarnow.pl/nowastrona/index.php/228-statystyka> (stan na 31 grudnia).

Po analizie wykresu zauważa się tendencje wzrostową liczby osób zamieszkujących ten teren tj.: w roku 2019 r. było 25 655 osób, natomiast dane z roku 2023 wskazują już liczbę 25 844 mieszkańców. Wzrost liczby ludności może być spowodowany sąsiedztwem dużego miasta Tarnowa, jak i szybkim rozwojem Gminy oraz szeroką rozbudową sieci komunikacyjnych i infrastrukturą wodno-kanalizacyjną, a także ciekawą rzeźbą terenu i staraniami władz lokalnych związanymi z udoskonalaniem i rozprzestrzenianiem miejsc rekreacji.

W latach 2002-2022 liczba mieszkańców wzrosła o 20,3%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy Gminy Tarnów zawarli w 2022 roku 99 małżeństw, co odpowiada 3,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa małopolskiego oraz mniej od wartości dla Polski.

W tym samym okresie odnotowano 0,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,9% mieszkańców Gminy Tarnów jest stanu wolnego, 58,4% żyje w małżeństwie, 3,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 7,9% to wdowy/wdowcy.

Gmina Tarnów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -18. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,68 na 1000 mieszkańców Gminy Tarnów. W 2022 roku urodziło się 209 dzieci, w tym 47,4% dziewczynek i 52,6% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 263 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych dzieci do liczby zgonów wynosi 0,84 i jest nieznacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2022 roku 37,0% zgonów w Gminie Tarnów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 19,3% zgonów w Gminie Tarnów były nowotwory, a 4,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Gminy Tarnów przypada 8.64 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa małopolskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2022 roku zarejestrowano 354 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 269 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Tarnów 85. W tym samym roku 18 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 13 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 5.

W 2022 r. 68% mieszkańców Gminy Tarnów było w wieku produkcyjnym, 16,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 15,4% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym. Podobna liczba mieszkańców Gminy Tarnów i województwa małopolskiego jest w wieku przedprodukcyjnym (różnica 0,4%), natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym jest większa w Gminie Tarnów (o prawie 2%), zaś więcej mieszkańców w wieku poprodukcyjnym jest w Polsce. Przedstawia to poniższa tabela².

2 Polska w liczbach, Gmina Tarnów, (dostęp w Internecie: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Tarnow#dane-demograficzne).

Tabela 2. Udział procentowy mieszkańców Gminy Tarnów wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na tle województwa małopolskiego

	Mieszkańcy Gminy Tarnów w 2022 r.	Mieszkańcy województwa małopolskiego w 2022 r.
w wieku przedprodukcyjnym	16,6 %	16,2 %
w wieku produkcyjnym	68,00 %	66,1 %
w wieku poprodukcyjnym	15,4 %	17,7 %

Źródło: GUS (31.01.2024).

W Gminie Tarnów na 1000 mieszkańców pracuje 381 osób. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Tarnów wynosiło w 2022 roku 8,3% (8,3% wśród kobiet i 8,3% wśród mężczyzn). W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Tarnów wynosiło 5 010,43 PLN, co odpowiada 74.70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Tarnów 3 222 osób wyjeżdża do pracy do innych Gmin, a 1 249 pracujących przyjeżdża do pracy spoza Gminy Tarnów – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -1 973. 31,1% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Tarnów pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 25,2% w przemyśle i budownictwie, a 19,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowie wynika, że na dzień 31.12.2022 r. w Gminie Tarnów zarejestrowanych było 547 osób, w tym 339 kobiet oraz 208 mężczyzn. Z prawem do zasiłku 54 osoby w tym 25 kobiet. Zatrudnienie daje mieszkańcom Gminy poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. Utrata pracy niejednokrotnie staje się traumatycznym przeżyciem, z którym trudno się pogodzić. W takim momencie stajemy się bezradni, tracimy wiarę w swoje umiejętności, martwimy się o przyszłość, o to w jaki sposób zaspokoimy potrzeby najbliższych i swoje. Taka sytuacja niejednokrotnie sprzyja popadaniu w uzależnienia (alkohol, narkotyki), a negatywne emocje, które towarzyszą osobie, która utraciła zatrudnienie mogą potęgować zachowania agresywne, przemocowe.

Jak wynika z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w 2022 r. głównym powodem przyznania pomocy było bezrobocie (446 rodziny) i niepełnosprawność (358 rodziny). Wśród rodzin ubiegających się o pomoc również ubóstwo stanowiło jeden z głównych powodów korzystania ze wsparcia OPS. Kolejnymi powodami przyznania pomocy było długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa. Z powodu wystąpienia przemocy domowej z pomocy skorzystało 18 rodzin.

Tabela 3. Powód przyznania pomocy

Powód przyznania pomocy	2021		2022	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	142	297	157	302
Sieroctwo	0	0	0	0
Bezdomność	5	5	7	7
Bezrobocie	186	497	178	446
Niepełnosprawność	201	357	202	358
Długotrwała lub ciężka choroba	200	303	190	291
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	56	185	50	177
rodziny niepełne	36	101	29	83
rodziny wielodzietne	9	49	11	58
Przemoc w rodzinie	4	12	6	18
Potrzeba ochrony ofiar handlu	0	0	0	0
Alkoholizm	23	37	23	31
Narkomania	1	1	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	9	7	14
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	4	10	4	12
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Źródło: Dane OPS. Liczby nie sumuje się, gdyż jedna rodzina korzystająca z pomocy może mieć wiele powodów.

2.2. Analiza danych statystycznych dotyczących problemu przemocy w Gminie Tarnów w odniesieniu do danych ogólnopolskich w latach 2020-2022

Organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej, oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, w szczególności przyczyn i skutków przemocy domowej oraz metod i form pracy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 424) nakłada także na gminy obowiązek tworzenia Zespołów Interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy domowej, które realizują działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, mającą na celu udzielenie pomocy i wsparcia rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej.

Podstawowym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony osób doznających przemocy domowej oraz specjalistów i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadania te są wykonywane w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;

8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;

9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe, których celem i zadaniem jest rozwiązywanie problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. W skład grupy diagnostyczno-pomocowej obligatoryjnie wchodzi:

1) pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;

2) funkcjonariusz Policji,

mogą także wchodzić:

1) pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;

2) asystent rodziny;

3) nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;

4) osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;

5) przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także żołnierz Żandarmerii Wojskowej. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Zadania grup diagnostyczno-pomocowych to w szczególności:

1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

- 2) realizacja procedury "Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do Zespołu Interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do Zespołu Interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Analiza problemu przemocy na terenie Gminy Tarnów została oparta o sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Tarnów obejmującego w latach 2022-2025, sprawozdawczość Zespołu Interdyscyplinarnego i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie oraz Komisariatu Policji Tarnów-Centrum w Tarnowie i Komisariatu Policji Tarnów-Zachód w Tarnowie. Z analizy danych zawartych w sprawozdaniu z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2022 wynika, że Program ukierunkowany był przede wszystkim na zadania mające na celu zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez rozwój działań profilaktycznych, udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doznającym

przemocy oraz zintensyfikowanie działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc.

Badanie zrealizowane w 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pokazało, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jak i mechanizmów doznawania przemocy. Na poziomie deklaracyjnym zdecydowana większość Polaków nie myśli o przemocy w rodzinie w sposób stereotypowy i potrafi zidentyfikować zachowania, które świadczą o występowaniu przemocy. Badanie pokazało, że ok. 85%–90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowane, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Nadal jednak ok. 10% dorosłych osób uznaje różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne. Kobiety i mężczyźni nieco różnią się w tym, jak postrzegają przemoc. W największym stopniu różnice dotyczą stwierdzenia „Rodzice mają prawo bić swoje dzieci”, z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Ogólną regułą jest to, że mężczyźni w większym zakresie akceptują dopuszczalność analizowanych w badaniu przejawów przemocy.

Najbardziej kontrowersyjna opinia na temat przemocy domowej to stwierdzenie „Ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację”. W tym przypadku Polacy są podzieleni niemal po równo – ok. 40% zgadza się z tym poglądem i tyle samo osób się nie zgadza, pozostałe osoby nie mają wyrobionego zdania. Osoby, które uważają, że z różnych powodów lepiej nie wtrącać się w życie rodzin dotkniętych przemocą, stanowią około kilkunastu procent ogółu społeczeństwa. Zdaniem ekspertów w praktyce waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nie wiedzą, co powinni i mogą zrobić. Jak wynika z „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie”, według Polaków, przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stosunkowo częstym. W opinii ankietowanych najbardziej rozpowszechniona jest przemoc psychiczna. 9% osób (a więc co jedenasta) sądzi, że dotyczy niemal każdego gospodarstwa domowego, a kolejne 25% jest zdania, że dotyczy dużej części tj. ponad połowy. Z drugiej strony, co dziesiąta osoba uważa, że jest to zjawisko występujące bardzo rzadko (8%) lub wcale (2%). Jeśli chodzi o przemoc fizyczną, to – jako zjawisko co najmniej częste – postrzega ją 24% badanych, a jako bardzo rzadkie lub w ogóle nie występujące – 15%. Obecnie

zdecydowana większość Polaków uważa, że prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy w rodzinie (72%) oraz, że pomaganie osobom krzywdzonym jest obowiązkiem moralnym każdego człowieka (76%). Zdaniem ekspertów w praktyce waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nawet nie wiedzą, co powinni zrobić. Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne powinny koncentrować się również na świadkach przemocy i na tym, jak należy reagować, gdy widzi się coś niepokojącego³.

Tabela 4. Liczba Wypełnionych Formularzy „Niebieska Karta” przez Funkcjonariuszy Policji – dane ogólnopolskie

LICZBA WYPEŁNIONYCH FORMULARZY „NIEBIESKA KARTA” Przez funkcjonariuszy Policji - dane ogólnopolskie			
ROK	2020	2021	2022
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	72601	64250	61645

Źródło: Dane statystyczne Komendy Głównej Policji.

Funkcjonariusze Policji w Polsce w 2022 r. wypełnili łącznie 61645 formularzy „Niebieska Karta – A”. Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą wyniosła ogółem 71631, z czego 51935 stanowiły kobiety, 10982 osoby małoletnie, zaś 8714 mężczyźni. W 2021 roku dane były zbliżone; formularzy „Niebieska Karta – A” wypełniono ogółem 64250. Wówczas liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą ogółem wynosiła 75761, w tym 55112 stanowiły kobiety, osoby małoletnie 11129, a mężczyźni 9520. Z policyjnych statystyk wynika, że mimo, iż liczba przypadków przemocy domowej spada od 2014 roku (wtedy liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” wynosiła ogółem 77808; a łączna liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą wynosiła 105332), to przypadki przemocy wciąż są poważnym problemem w społeczeństwie.

³ Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie-Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z X.2019r.

Przemoc może pojawić się w każdym domu, nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a ofiarami przemocy w rodzinie bywają zarówno mieszkańcy w dużych miastach, jak i mniejszych miejscowościach czy wsiach. Zdarzenia, w których dochodzi do przemocy dotyczą zarówno małżeństw, jak i związków partnerskich, są także sytuacje, w których znęcano się nad dziećmi, czy mieszkającymi we wspólnym domu seniorami.

Z analizy ilości prowadzonych spraw przez Zespół Interdyscyplinarny w ramach procedury „Niebieskie Karty” zaobserwować można, iż na przestrzeni lat 2020-2022 na terenie Gminy Tarnów problem zdiagnozowanej przemocy domowej zwiększył się.

Tabela 5. Liczba Wypełnionych Formularzy „Niebieska Karta” na terenie Gminy Tarnów

LICZBA WYPEŁNIONYCH FORMULARZY „NIEBIESKA KARTA” Na terenie Gminy Tarnów			
ROK	2020	2021	2022
Oświata	1	2	3
Ośrodek Pomocy Społecznej	4	10	8
Policja	40	36	14
Ochrona zdrowia	0	0	1
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	4	0	0
RAZEM:	49	55	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Tarnów.

Tabela 6. Działania podejmowane w ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Karty w latach 2020 – 2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba NK A, z tego	49	55	26
Liczba NK A założonych dla dzieci	2	1	3
Liczba NK C	49	55	26
Liczba NK D	49	55	26
Wniosek do Sądu o wgląd w sytuację rodziny	8	15	17

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

Liczba odebranych dzieci na podstawie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy		14	0	0
w tym na skutek	Ustanie przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	30	27	15
	Rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowanych działań	19	4	11
	Bezzasadne podejmowanie dalszych działań	20	21	22
Liczba osób umieszczonych w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w rodzinie		1	0	0
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych		49	55	26
Liczba spotkań grup roboczych		211	114	176
Liczba grup roboczych		49	55	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Tarnów.

Tabela 7. Osoby wskazane w Procedurze NK jako doznające przemocy w rodzinie

OSOBY WSKAZANE W PROCEDURZE NK JAKO DOZNAJĄCE PRZEMOCY W RODZINIE						
PŁEĆ	DANE OGÓLNOPOLSKIE			DANE GMINY TARNÓW		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
KOBIETA	62866	55112	51935	55	72	40
MĘŻCZYZNA	10922	9520	8714	64	3	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Tarnów oraz informacji statystycznej Komendy Głównej Policji.

Dokonując porównania ogólnopolskich danych dotyczących płci osób doznających przemocy i stosujących przemoc z danymi posiadanymi przez Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Tarnów można wnioskować, że w przeważającej mierze

osobami stosującymi przemoc są mężczyźni, a doznającymi przemocy kobiety i dzieci.

Kluczową rolę w działaniach podejmowanych w ramach Programu odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Głównym celem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest prowadzenie działań dotyczących zapobiegania nadużywaniu alkoholu oraz środków psychoaktywnych, promowanie zdrowego trybu życia, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym, integrowania społeczeństwa lokalnego, podejmowanie działań w zakresie poradnictwa, interwencji wobec osób nadużywających alkoholu i narkotyków, działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, prowadzenie rozmów motywacyjnych oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z zaistniałymi problemami alkoholowymi. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do uzyskania sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku przymusowego poddania się leczeniu odwykowemu. Do kompetencji Komisji należą również zadania wynikające z Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 424). W rodzinach z problemem alkoholowym akty przemocy fizycznej występują dwukrotnie częściej niż w rodzinach wolnych od problemu alkoholowego. Ofiarami przemocy pijanego rodzica częściej są partnerzy, niż dzieci (te są zdecydowanie częściej zaniedbywane). Częstym źródłem problemów w polskich rodzinach jest alkohol. Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom podaje statystyki z 2019 r., z których wynika, że w 12 proc. rodzin z powodu alkoholu doszło do konfliktu, a w 8 proc. problem alkoholu wskazano jako główną przyczynę konfliktów i przemocy. Z kolei 4 proc. dorosłych Polaków przyznało się do krzywdzenia dzieci pod wpływem alkoholu. W 2021 r. ponad 169 tys. osób doznało w Polsce przemocy w rodzinie wywołanej problemem alkoholowym. W statystykach policyjnych wskazano, że około 60 proc. osób, które stosują przemoc domową, było w czasie interwencji policji w stanie nietrzeźwości. Te statystyki pozwalają postawić diagnozę, że zjawisko uzależnienia łączy się ze zjawiskiem przemocy domowej. Powszechnie wiadomo, że po wypiciu alkoholu ludziom „puszczają hamulce”, ludzie przestają się kontrolować, bywa, że stają się agresywni⁴.

4 Przemoc domowa w oparach uzależnień, dostęp w Internecie: <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/8805983,przemoc-domowa-w-oparach-uzaleznienn.html>

Tabela 8. Procedury, w których sprawcy przemocy w rodzinie znajdowali się pod wpływem alkoholu

PROCEDURY, W KTÓRYCH SPRAWCY PRZEMOCY W RODZINIE ZNAJDOWALI SIĘ POD WPŁYWEM ALKOHOLU		
2020	2021	2022
40	47	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Tarnów.

Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na napotkane trudności. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Coraz częściej przyczyną przemocy w rodzinie jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale także uzależnienie od innych substancji psychoaktywnych. Zgodnie z danymi przedstawionymi w Raporcie o stanie narkomanii w Polsce – w 2018 r. odsetek populacji w wieku 15–64 lata sięgających po narkotyki wynosił 5,4%.

Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w większości przypadków nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Niemniej jednak, w przypadku, kiedy osoby decydują się na szukanie wsparcia, to najczęściej po pomoc zwracają się osoby doznające przemocy ekonomicznej, fizycznej czy psychicznej (od 31% do 24%), natomiast wśród badanych, których dotknęła przemoc seksualna jedynie co dziewiąta osoba (11%) próbowała uzyskać wsparcie. Jak wynika z Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie – raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z października 2019 roku „osoby doświadczające przemocy w rodzinie rzadko zwracają się o pomoc. Zazwyczaj przemoc jest przez członków rodziny ukrywana. Przyczyny takiej sytuacji są różne: przekonanie, że nie dzieje się nic nietypowego; niskie poczucie własnej wartości; pogląd, że „brudy pierze się we własnym domu”; chęć uniknięcia wstydu; lojalność i przywiązanie do osoby dopuszczającej się przemocy; wiara, że podobne sytuacje nie powtórzą się. Na zgłoszenie przypadku przemocy, np. na policję, osoby jej doświadczające często decydują się, gdy przemoc trwa już od wielu lat. Czasami ma to miejsce w momencie, gdy wydarzy się coś drastycznego, trudnego do

zaakceptowania, przemoc się zaostrzy. Może to być też moment w życiu osoby doświadczającej przemocy, w którym poczuje się ona bardziej pewna siebie lub otrzyma wsparcie innych osób”. Ważnym czynnikiem skłaniającym do poszukiwania pomocy – w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie przez kobiety – jest rozszerzenie się przemocy na dzieci, to, że zaczynają one cierpieć. Profesjonaliści zwracali uwagę, że większość osób doświadczających przemocy w rodzinie, nie jest zainteresowana zgłoszeniem tej przemocy czy otrzymaniem pomocy, np. w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Głównym zadaniem profesjonalistów pomagających osobom dotkniętym przemocą domową jest więc wzmocnienie tych osób poprzez przekonanie ich, że nie muszą się godzić na przemoc i że same sobie poradzą. Wiele przypadków przemocy w rodzinie zgłaszanych jest przez świadków np. sąsiadów, wtedy szczególnie trudno jest przekonać osoby doświadczające przemocy, że powinny poszukać pomocy i podjąć kroki zmierzające do zmian.

Podobnie jak w latach ubiegłych, działalność profilaktyczna, a także diagnostyczna i interwencyjna realizowane były w ramach działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, a także Zespołu Interdyscyplinarnego i działających w jego ramach grup roboczych. Lokalny system wsparcia dla rodzin z problemem przemocy w Gminie Tarnów dotyczy zatem głównie trzech obszarów:

- pomocy psychologicznej, obejmującej wsparcie emocjonalne i okazanie zrozumienia, wskazanie miejsc schronienia, skierowanie do grupy wsparcia, indywidualne rozmowy z psychologiem,
- pomocy materialnej i socjalnej (konkretne wsparcie finansowe),
- edukacji i interwencji prawnej polegającej na pomocy w przygotowaniu pism procesowych czy wskazaniu możliwych działań prawnych.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy m.in. diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku

lokalnym, powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskiej Karty”, przekazywanie informacji oraz dokumentacji zgodnie z przepisami ustawy, kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

Tabela 9. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno-Pomocowych

Wskaźnik		2020	2021	2022		
Funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych (ZI) oraz grup diagnostyczno - pomocowych(GDP)	Liczba Zespołów Interdyscyplinarnych	1	1	1		
	Liczba posiedzeń zespołów	4	4	4		
	Liczba osób objętych pomocą ZI i GDP	ogółem	309	181	264	
		w tym kobiety	ogółem	182	128	151
			w tym niepełno sprawne	55	72	40
			w tym starsze	1	2	0
		w tym mężczyźni	ogółem	64		4
			w tym niepełno sprawne	1	3	2
			w tym starsze	1		2
		w tym dzieci	ogółem	63	53	109
w tym niepełno sprawne			3	0	0	
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołów Interdyscyplinarnych		49	55	26		
Liczba grup roboczych		49	55	26		
Liczba posiedzeń grup		211	114	176		

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej na lata 2024-2030

	Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	78	55	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Tarnów.

Tabela 10. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w latach 2020– 2022

Rodzaj wsparcia	Wskaźnik	2020	2021	2022
Pomoc finansowa	Liczba rodzin	4	4	6
	Liczba osób w rodzinach	8	12	18
Inna pomoc (praca socjalna, wsparcie psychologiczne, prawne itd.)	Liczba rodzin	20	21	22
	Liczba osób	16	79	130

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie.

Rodziny doświadczające przemocy domowej obejmowane są interdyscyplinarną pomocą. Jeżeli sytuacja socjalna osób i rodzin tego wymaga, w/w są objęci pomocą materialną (pomoc finansowa, rzeczowa). W każdym przypadku jest prowadzona szeroko rozumiana praca socjalna. Osoby doświadczające przemocy mają zaoferowaną pomoc psychologiczną, prawną i poradnictwo, itp. Każdy przypadek jest traktowany indywidualnie. Jeżeli w rodzinie występuje problem uzależnienia, podejmowane są działania w kierunku podjęcia terapii, leczenia alkoholowego, natomiast jeżeli w danej rodzinie są uczniowie szkół, w działania włączona jest kadra pedagogiczna placówki oświatowej, która podejmuje zintensyfikowane działania na rzecz osób doświadczających przemocy. Pracownicy socjalni i policja monitorują środowiska dotknięte problemem przemocy. Poprzez systematyczną wymianę informacji możliwe jest dostosowanie działań do zmieniającej się sytuacji. Każdy plan pomocy rodzinie uwzględnia potrzeby osób w kryzysie. Niestety nie zawsze osoby doświadczające przemocy chcą współpracować i działania ze strony grup diagnostyczno-pomocowych nie zawsze utożsamiają z faktycznym wsparciem. Czasami potrzeba wiele czasu, żeby osoby pokrzywdzone

miały siłę, by dokonać zmian w swoim życiu i wyjść z kręgu przemocy, dlatego tak ważny jest profesjonalizm kadry pomocowej, która ma motywować do zmiany sposób umiętny i taktowny.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie jest niezwykle istotna w procesie przeciwdziałania przemocy domowej, ponieważ bardzo często przypadki występowania agresji są związane z nadużywaniem alkoholu. Praca z osobą stosującą przemoc, która boryka się z problemem alkoholowym musi zostać poprzedzona leczeniem odwykowym, terapeutycznym, gdyż w inny przypadku późniejsze uczestnictwo w programach dla osób stosujących przemoc nie przyniesie zamierzonych efektów. Ważne jest bowiem wzbudzenie motywacji do zmiany postawy wobec problemu przemocy. Efektem udziału sprawcy przemocy np. w programie korekcyjno-edukacyjnym ma być trwałe zaprzestanie działań przemocowych.

Na terenie Gminy Tarnów prowadzona jest także działalność edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna. Zarówno ośrodek pomocy społecznej, policja, jak i placówki oświatowe w toku swoich działań diagnozują problem przemocy, inicjują działania pomocowe, naprawcze, czasami interwencyjne, a także zapobiegają powstawaniu przejawów przemocy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie informuje o działaniu placówek i instytucji pomocowych, a także telefonów interwencyjnych i zaufania dla osób, znajdujących się w kryzysach.

Z uwagi na fakt, że problem przemocy domowej jest ściśle powiązany w innymi dysfunkcjami działania profilaktyczne odnoszą się do uzależnień od alkoholu, narkotyków, a także behawioralnych. Szczególnie ważna jest praca nad emocjami, których w obecnej rzeczywistości jest bardzo dużo i niestety nie zawsze ludzie wiedzą jak z ich nadmiarem radzić sobie w sposób konstruktywny, nie raniąc przy tym osób ze swojego otoczenia.

3. Prezentacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

3.1. Zasady działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

Zakres świadczonej pomocy obejmuje osoby doznające przemocy domowej i sprawców przemocy domowej oraz pozostałych mieszkańców Gminy Tarnów, poprzez podnoszenie świadomości oraz świadczenie konkretnej pomocy w kontekście problemu przemocy domowej. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej opiera się na zasadach zawartych w obowiązujących aktach prawnych, a dotyczą one:

- wzajemnej współpracy organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych, związków wyznaniowych oraz organizacji, środowisk i osób fizycznych, uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej i jej negatywnych konsekwencji,
- jawności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności człowieka,
- szczególnej ochrony dzieci, których gwarantowanym prawem jest funkcjonowanie w bezpiecznym środowisku domowym

3.2. Adresaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

Adresatami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Tarnów na lata 2024-2030 są:

- mieszkańcy Gminy Tarnów,
- osoby doświadczające przemocy domowej,
- sprawcy przemocy domowej,
- osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- świadkowie przemocy domowej,

- kadra instytucji, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych i innych podmiotów zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinom.

3.3. Analiza SWOT

MOCNE STRONY:

- Rozwijająca się dobra współpraca służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Systematycznie podnoszone kwalifikacje przez kadre specjalistów pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc w rodzinie,
- Łatwa dostępność do instytucji pomocowych,
- Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemem przemocy oraz uzależnienia dostępu do specjalistycznego wsparcia,
- Rozbudowana oferta pomocowa skierowana dla osób zagrożonych i doświadczających przemocy domowej,
- Działania profilaktyczne skierowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców Gminy Tarnów,
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie,
- Zapewnianie mieszkańcom bezpłatnych konsultacji psychologicznych oraz bezpłatnego poradnictwa prawnego,
- Wspieranie rodzin poprzez pomoc asystentów rodzin, którzy przekazują wiedzę m. in. na temat radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- Upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy poprzez materiały informacyjne, profilaktyczne w różnych formach.

SŁABE STRONY:

- Brak grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- Niechęć osób korzystających z pomocy do zmiany swoich postaw i zachowań, niechęć do nawiązywania współpracy z instytucjami niosącymi pomoc rodzinie,
- Mały dostęp do działań skierowanych do dorosłych mieszkańców Gminy dot. pracy nad emocjami, wychowaniem dzieci bez użycia przemocy, właściwych

wzorców i zachowań,

- Brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemocy,
- Ograniczony lub odległy czasowo dostęp do psychiatrów dla dzieci i dorosłych,
- Przemoc jako problem nie zawsze rozpoznany,
- Niska świadomość społeczna dotycząca definiowania, rozpoznawania zachowań przemocowych,
- Brak organizacji pozarządowych, zajmujących się wsparciem osób doświadczających przemocy,
- Ograniczona możliwość specjalistycznego wsparcia typu rehabilitacja, dogoterapia, hipoterapia, lasoterapia, hydroterapia, stanowiące element pracy terapeutycznych minimalizującej skutki doświadczania przemocy,
- Brak narzędzia wykonawczego wobec sprawców przemocy do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- Zbyt małe zaangażowanie przedstawicieli niektórych instytucji zobowiązanych do realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

SZANSE:

- Możliwość wykorzystania istniejących przepisów prawa pozwalających na skuteczną izolację sprawców od ofiar,
- Rosnąca świadomość społeczeństwa dotycząca problemów uzależnienia i współuzależnienia oraz zmiana postaw społecznych,
- Zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnienia i przemocy w rodzinie,
- Wzrost kompetencji pracowników służb i instytucji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- Dostępność w Gminie/Powiecie instytucji udzielających wsparcia osobom doznającym przemocy i stosującym przemoc (PCPR, POIK).
- Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży, mających na celu naukę kontrolowania emocji, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, a także zachowań asertywnych

- Rozwój pedagogizacji rodziców i systemu ich wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów.

ZAGROŻENIA:

- Utrzymujące się stereotypy dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie,
- Trudności w pokonywaniu bariery psychologicznej przez osoby dotknięte problemem przemocy,
- Niepełne dane na temat zjawiska przemocy w rodzinie, co skutkuje niepełną diagnozą,
- Niski poziom zaufania do instytucji pomagających i niechęć do współpracy ze strony rodzin,
- Zbyt niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów,
- Pogłębiający się kryzys funkcji rodziny; osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, rozpad rodzin,
- Dziedziczenie złych nawyków oraz zachowań i kryzysów w rodzinie.

3.4. Cel strategiczny Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 jest „Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz udzielenie wsparcia dla ofiar przemocy domowej w Gminie Tarnów”.

Cel nadrzędny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wyodrębnionych w ramach celów zadań. Określone w programie zadania będą realizowane przez instytucje, które zostaną włączone do realizacji Programu.

3.5. Cele szczegółowe, obszary, kierunki i działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Wskaźnik ogólny:

Liczba osób, które skorzystały z różnych form wsparcia w związku z problemem przemocy domowej, w tym: liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz liczba osób, które skorzystały ze wsparcia różnego rodzaju placówek udzielających pomocy, takich jak: specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, ośrodki interwencji kryzysowej, punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia, inne placówki świadczące pomoc osobom doznającym przemocy domowej.

OBSZAR 1. PROFILAKTYKA, DIAGNOZA SPOŁECZNA I EDUKACJA SPOŁECZNA

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

1. Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy domowej

1.1. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze Gminy Tarnów, ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą domową

Realizator: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji Tarnów-Zachód, Komisariat Policji Tarnów-Centrum, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych diagnoz zjawiska przemocy domowej.

Termin realizacji: 2024-2030

1.2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej

1.3. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które:

- obalają stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiające jej stosowanie,
 - opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania,
 - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę,
 - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc domową
- Realizator: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji Tarnów-Zachód, Komisariat Policji Tarnów-Centrum, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba ogólnokrajowych i lokalnych kampanii społecznych.

Termin realizacji: 2024-2030

1.4. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych

Rodzaje działań:

Prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową, a także w odniesieniu do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży.

Realizator: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji Tarnów-Zachód, Komisariat Policji Tarnów-Centrum, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
 - liczba osób, którym udzielono porady,
 - liczba wizyt patronażowych prowadzonych przez położne podstawowej opieki zdrowotnej
- Termin realizacji: 2024-2030

1.5. Realizacja programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

Rodzaje działań:

Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

Realizator: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Zespół Interdyscyplinarny

Wskaźniki:

- liczba realizowanych Gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

Termin realizacji: 2024-2030

OBSZAR 2: OCHRONA, POMOC I WSPARCIE OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Cel: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej

Kierunki działań:

2.1. Utworzenie i funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych

Realizatorzy zadania: Wójt Gminy Tarnów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie

Wskaźniki:

- liczba Zespołów Interdyscyplinarnych,
- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.

Termin realizacji: 2024–2030

2.2. Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych

Realizatorzy zadania: Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie

Wskaźniki:

- liczba utworzonych w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych w rozszerzonym składzie.

Termin realizacji: 2024–2030

2.3. Poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej, w tym:

- punktów konsultacyjnych dla osób doznających przemocy domowej.

Realizatorzy zadania: Wójt Gminy Tarnów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie

Wskaźniki:

- liczba utworzonych w danym roku punktów konsultacyjnych dla osób doznających przemocy domowej.

Termin realizacji: 2024–2030

Kierunki działań:

Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaje działań:

Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej

Realizatorzy zadania: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Zespół Interdyscyplinarny we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba opracowanych materiałów informacyjnych.

Termin realizacji: 2024-2030

Współpraca z instytucjami, które realizują programy edukacyjne i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw

prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową

Realizatorzy zadania: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Zespół Interdyscyplinarny

Wskaźniki:

- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych,
- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych. Termin realizacji: 2024-2030

Kierunki działań:

2.4. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaje działań:

Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty

Realizatorzy zadania: przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policji, Żandarmerii Wojskowej, ochrony zdrowia, oświaty, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostki oświaty podległe Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych czy grup diagnostyczno-pomocowych.

Wskaźniki:

- liczba wszczętych w danym roku procedur „Niebieskie Karty”, tj. liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę,
- liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej w sprawach toczących się procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy fizycznej,

- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy psychicznej,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy ekonomicznej,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem wykorzystania seksualnego,
- liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem cyberprzemocy,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C”.

Termin realizacji: 2024–2030

Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych

Realizatorzy zadania: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Zespół Interdyscyplinarny we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w danej instytucji,
- liczba osób uczestniczących w terapii indywidualnej lub grupowej,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia,
- liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.

Termin realizacji: 2024–2030

Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy, świadczonej przez punkty konsultacyjne

Realizatorzy zadania: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Zespół Interdyscyplinarny

Wskaźniki:

- liczba punktów konsultacyjnych,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z różnych form pomocy w punktach konsultacyjnych.

Termin realizacji: 2024–2030

Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Realizatorzy zadania: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Policja, sądy powszechne, ochrona zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia,

w tym:

- liczba dzieci umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 KK,
- liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej,
- liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- liczba zażaleń do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony, o której mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- liczba stwierdzonej przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości działań podejmowanych w trakcie zapewnienia dziecku ochrony,
- liczba zawiadomień o stwierdzeniu przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony, przełożonych osób, które dokonały czynności związanych z zapewnieniem dziecku ochrony.

Termin realizacji: 2024–2030

Tworzenie warunków umożliwiających osobom doznającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali socjalnych

Realizatorzy zadania: Wójt Gminy Tarnów, Zespół Interdyscyplinarny.

Wskaźniki:

- liczba uchwał organów samorządu terytorialnego umożliwiających przyznanie lokali socjalnych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej,
- liczba lokali socjalnych przyznanych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej.

Termin realizacji: 2024–2030

Kierunki działań:

2.5. Monitorowanie działań pomocowych

Rodzaje działań:

2.6. Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej Realizatorzy zadania: Zespół Interdyscyplinarny

Wskaźniki:

- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na ustanie przemocy domowej,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na brak zasadności podejmowania działań,
- liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym osób, u których przemoc domowa ustała.

Termin realizacji: 2024–2030

OBSZAR 3: ODDZIAŁYWANIE NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC DOMOWĄ

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działań:

3.1. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej

Rodzaje działań:

Działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Realizatorzy zadania: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Żandarmeria Wojskowa, ochrona zdrowia, oświata, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostki organizacyjne prokuratury, jednostki oświaty podległe prowadzącym placówki oświatowe, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych lub grup diagnostyczno-pomocowych.

Wskaźniki:

- liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”,
- liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania.

Termin realizacji: 2024–2030

Uniemożliwienie kontaktowania się osób stosujących przemoc domową z osobami doznającymi przemocy domowej między innymi przez:

- **wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,**
- **wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość,**
- **wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,**
- **wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy i przebywania na tym terenie,**

- zatrzymywanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową,
- stosowanie przez prokuratora oraz występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, środków zapobiegawczych, w szczególności w przedmiocie dozoru Policji z zakazem kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, a także nakazania opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazania zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, ewentualnie tymczasowego aresztowania,
- występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób stosujących przemoc domową środków karnych lub probacyjnych polegających na obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się lub zbliżania do pokrzywdzonego, nakazie opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Realizatorzy zadania: Policja.

Wskaźniki:

- liczba zastosowanych przez Policję nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość,
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy, i przebywania na tym terenie.

Termin realizacji: 2024–2030

3.2. Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi Realizatorzy zadania: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Policja, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.

Wskaźniki:

- liczba wniosków kuratorów sądowych do sądu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia (art. 12d ustawy),
- liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych na podstawie art. 72 § 1 pkt 6b KK,
- liczba wniosków prokuratora do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia wobec skazanego za tego rodzaju przemoc, naruszającego ponownie porządek prawny w postaci stosowania przemocy domowej,
- liczba przekazanych organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc.

Termin realizacji: 2024–2030

Kierunki działań:

Realizowanie programów wspierających dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do utrwalenia i wzmocnienia zmian zapoczątkowanych programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową lub psychologiczno-terapeutycznymi dla osób stosujących przemoc domową

Rodzaje działań:

Realizacja i monitorowanie opracowanych programów edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny

Realizatorzy zadania: Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki: - liczba programów edukacyjnych lub/i wspierających realizowanych w Gminie,

- liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową.

Termin realizacji: 2024–2030

OBSZAR 4: PODNOSZENIE KOMPETENCJI, ROZWIJANIE I DOSKONALENIE UMIEJĘTNOŚCI SŁUŻB I PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH DZIAŁANIE Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Cel: Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

4.1. Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Rodzaje działań:

4.2. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia

Realizatorzy zadania: Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, ochrona zdrowia.

Wskaźniki:

- liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego,
- liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych,
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych.

Termin realizacji: 2024–2030

3.6. Podmioty instytucjonalne i zasoby ludzkie oraz działania przewidziane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030

Wszystkie instytucje i placówki na terenie Gminy Tarnów powinny ściśle ze sobą współpracować tworząc tym samym efektywny system profesjonalnego wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Kooperacja oraz interdyscyplinarny charakter podejmowanych działań powinny również stawiać sobie za jeden z celów trwałą korektę zachowań o charakterze przemocowym sprawców.

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie,
2. Zespół Interdyscyplinarny w Tarnowie działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowie,
3. Komisariat Policji Tarnów-Centrum,
4. Komisariat Policji Tarnów-Zachód,
5. Centrum Usług Społecznych w Tarnowie,
6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie,
7. Placówki oświatowe,
8. Organizacje pozarządowe, kluby sportowe.

Osoby doznające przemocy domowej mogą uzyskać pomoc w placówkach tj.:

1. Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej,
2. Powiatowy Ośrodek Pomocy Kryzysowej w Wojniczu,
3. Centrum Wsparcia Pokrzywdzonych Przepęstwem prowadzone przez Fundację im. Hetmana Jana Tarnowskiego,
4. Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno — Terapeutyczna w Tarnowie dla dzieci uczęszczających do szkół na terenie Tarnowa,
5. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Tarnowie,
6. Centrum Wsparcia Psychicznego Dla Dzieci i Młodzieży,
7. Fundacja „Auxilium”,
8. BioVitaMed Psycholog, Psychoterapeuta,
9. BioVitaMed Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej Dla Dzieci i Młodzieży.

3.7. Środki finansowe na realizację programu

Zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 w Gminie Tarnów będą finansowane ze środków budżetu Gminy Tarnów w ramach realizacji bieżących zadań. Ponadto zakłada się możliwość finansowania programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa grantów i dotacji konkursowych i wszelkich innych źródeł finansowania oraz z budżetów poszczególnych jednostek zaangażowanych w realizację Programu oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

3.8. Monitorowanie działań programu

Monitoring Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji. Będzie prowadzony na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań programu w celu stwierdzenia czy osiąga on założone cele. Niezbędne dane będą uzyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację jego założeń i gromadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą rozpoznać oraz zaradzić aktualnym problemom, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza we właściwym kierunku. W sytuacji zauważenia konieczności modyfikacji działań, możliwa będzie ich korekta. Jednocześnie umożliwi to po zakończeniu realizacji Programu przeprowadzenie jego ewaluacji, czyli ustalenie rzeczywistych efektów wdrożonych działań. Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

Rezultatem prowadzonego monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie przy współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu, w pierwszym kwartale kolejnego roku.

3.9. Sprawozdawczość

Sprawozdawczość będzie dotyczyć realizacji założonych w Programie celów. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie przedłoży sprawozdanie roczne Wójtowi Gminy Tarnów oraz Radzie Gminy Tarnów corocznie do końca I kwartału następnego roku.

4. Zakończenie

Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Przed wykorzystywaniem czy znęcaniem ze strony bliskich osób można się ustrzec między innymi poprzez wczesne reagowanie na pierwsze symptomy kryzysu. Z przemocy można wyjść, trzeba tylko przerwać milczenie, zwrócić się po pomoc do specjalistów i konsekwentnie realizować opracowaną wspólnie z nimi strategię powrotu do normalnego życia.

Program przeciwdziałania przemocy musi skupiać się jednocześnie na wszystkich założonych w nich obszarach i celach, gdyż każdy z nich ma duże znaczenie dla kształtowania właściwych postaw i zachowań. Należy wdrażać szerokie działania informacyjno-edukacyjne, gdyż od wrażliwości i prawidłowej świadomości społecznej może zależeć bezpieczeństwo, zdrowie, a nawet życie drugiego człowieka. Problem przemocy nie jest wyłącznie problemem danej rodziny, ale problemem społecznym. Im szybciej społeczeństwo zda sobie z tego sprawę, tym większa jest szansa na uniknięcie dramatów w najbliższym otoczeniu.

Efektywność działań na rzecz osób doświadczających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy w rodzinie. Realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochronie Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Tarnów na lata 2024-2030 przyświecać będzie potrzeba pełnego zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zorientowanych zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc.